

Správní právo procesní

- Subsystem správního práva
- Upravuje procedurální postupy správních orgánů ve veřejné správě

Procedurální formy realizace veřejné správy

- Vnější
 - proces vydávání normativních správních aktů
 - proces vydávání individuálních správních aktů
 - proces vydávání správních aktů smíšené povahy
 - proces uzavírání dohod správně právního charakteru

Procedurální formy realizace veřejné správy

- Vnitřní – proces vydávání interních normativních aktů
 - proces vydávání interních individuálních pokynů

Správní právo procesní

- V širším slova smyslu - veškeré normy upravující postupy orgánů veřejné správy
- V užším slova smyslu – zahrnuje pouze ty procesní normy, které upravují správní řízení.

Správní právo procesní

- V klasickém, resp. nejužším slova smyslu – proces jehož cílem je vydání rozhodnutí v konkrétní věci, jakožto individuálního správního aktu

Správní právo procesní

- Upravuje činnost správních orgánů v procesní rovině

Správní řízení

- Těžiště úpravy správního řádu
- Autoritativní aplikace správního práva při rozhodování o právech a povinnostech individuálních adresátů vrchnostenského působení
- Aplikační režim (autoritativní aplikace)

Předmět správního řízení

- Rozhodovací činnost orgánů veřejné správy, jejímž úkolem je vydání rozhodnutí, kterým se mění, ruší či zakládají práva a povinnosti
- Proces aplikace hmotného správního práva

Správní řízení

- Obecné (správní řád)
- Zvláštní (kombinace obecné právní úpravy a odchylek od ní stanovených zvláštními předpisy)

Základ právní úpravy procesních forem veřejné správy - vnitrostátní

- Ústava, Listina
- správní řád
- zvláštní zákony (prováděcí předpisy –vyhlášky, nař. vlády)
- soudní řád správní, část. pátá o.s.ř.
- + interní metodika (směrnice, závěry poradního sboru MV ČR)
- + faktický vliv judikatury, zejm. NSS (závazné vždy pro konkrétní případ) + sjednocující úloha NSS

Správní řád

Obecný předpis o správním řízení

Obecná charakteristika

- Schválen dne 24. 6. 2004
- Publikován dne 24. 9. 2004
- Zák. č. 500/2004 Sb
- Účinnost od 1. 1. 2006

Systematika zákona

- 1. část – úvodní ustanovení §§ 1 – 8
- 2. část – obecná ustanovení o správním řízení §§ 9- 129
- 3. část – zvláštní ustanovení o správním řízení §§ 130 – 153
- 4. část – vyjádření, osvědčení, sdělení §§ 154 - 158

Systematika zákona

- 5. část – veřejnoprávní smlouvy §§ 159 – 170
- 6. část – opatření obecné povahy §§ 171 – 174
- 7. část – společná, přechodná a závěrečná ustanovení §§ 175 – 183
- 8. část – účinnost § 184

Rozsah působnosti správního řádu

- Vymezen pozitivně a negativně

Pozitivní vymezení působnosti správního řádu

- § 1 odst. 1
- Postup orgánů moci výkonné, orgánů územně samosprávných celků , dále také jiných orgánů, jakož i právnických a fyzických osob pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy.

Negativní vymezení působnosti veřejné správy

- § 1 odst. 3
- Správní řád se nepoužije pro občanskoprávní, obchodněprávní a pracovněprávní úkony prováděné správními orgány.
- Správní řád se nepoužije na vztahy mezi orgány téhož územně samosprávného celku při výkonu samostatné působnosti.

Působnost správního řádu

- Nemá úpravu pro vydání normativních aktů
- Nemá úpravu pro procesní stránku tzv. faktických úkonů

Subsidiární (podpůrná) působnost správního řádu

- Vztah SŘ ke zvláštním zákonům
- Aplikující správní orgán musí postupovat jak podle správního řádu, tak v potřebném rozsahu podle zvláštního zákona (dle příslušného úseku veřejné správy).
- Jde o vztah buď –anebo.
- Zvláštní zákon může použití příslušných ustanovení spr. řádu vyloučit, rozšířit, zúžit („princip skládanky“ – náročný na interpretaci)
- Ústavní princip legality však vyžaduje zákonný základ pro všechny postupy spr. orgánů vůči adresátům.

S tím souvisí:

Specifické (širší) nastavení působnosti:

- Části čtvrté (= neformální, jednodušší proces) : = „vnitřní“ podpůrnost v rámci úpravy s.ř. („nejde-li o jinou procesní formu...“)
(§177 odst. 2 + §158 odst. 1, + 180 odst. 2).
- Základních zásad činnosti správních orgánů = široká, „univerzální“ působnost pro výkon veřejné správy –navenek (§177 odst. 1). Tedy nejen při aplikaci správního řádu. Základní zásady činnosti působí nejen pro oblast procesní, ale také materiální (obsah rozhodnutí, řešení).
- A také §80 (ve spojení s §6 odst. 1) – řešení nečinnosti.

Základní zásady činnosti správních orgánů

- (§§2 –8 správního řádu, + §177 odst. 1 /působnost zásad/)
- Základ a původ základních zásad:
 - Tradice veřejné správy
 - Ústavní základ (čl.36odst.1,38odst.2LZPS), mezinárodní a evropský základ (zejm. čl. 6 odst. 1 EULPŽS – právo na řádný, spravedlivý proces a rozhodnutí.
 - LZP EU (čl. 41 –„právo na dobrou správu“).
 - principy „dobré správy“ = širší katalog, včetně soft-law
 - RE –rezoluce a doporučení Výboru ministrů Rady Evropy (zejména doporučení č. /2007/7).

Základní zásady činnosti správních orgánů

- Hlavní zásady pro výkon veřejné správy.
- Nejen procesní, ale i materiální povahy.

Základní zásady činnosti správních orgánů

- Význam, závaznost, úloha a aplikace zásad:
 - právně závazné (vč. implicitních, nepsaných), některé jsou přímo ústavními principy.
 - interpretační pravidlo (systemat. výklad při aplikaci konkrétních pravidel) (+nástroj právní argumentace).

Význam, závaznost, úloha a aplikace zásad:

- Působí současně (systém), někdy v konfliktu např. rychlost vs. materiální pravda) a proto nutné poměřování
- Působí praeter legem (pokud zákon nestanoví jinak)
- Zvláštní důležitost pro správní uvážení (diskreční pravomoc)= kde zákon nedává přesné řešení.

Pozn: Otázka nejen zákonnosti, ale také (věcné) správnosti rozhodnutí (řešení), a také spravedlnosti. =Jak najít řešení případu, jak je následně přezkoumat?

- Judikatura principy formuluje, precizuje – vzrůstající úloha!

Přehled základních zásad činnosti správních orgánů:

- Zákon zásady nepojmenovává, ale závazně stanoví.
- Označení – používané v evropském, mezinárodním kontextu (+ tradice).
- Zásada legality (zákonnosti) - § 2 odst.1 – je základem a rámcem pro činnost veřejné správy a také pro ostatní zásady. = SO musí jednat v souladu s celým právním řádem.
- Zásady obsažené v §2: nejen procesní povahy, neboť určují obsah rozhodnutí – tedy i materiální

Základní zásady činnosti správních orgánů

- 1. legalita – mezinárodní smlouvy, Ústava, Listina
- 2. zákaz zneužití správního uvážení
- 3. ochrana práv nabytých v dobré víře
- 4. předvídatelnost
- 5. materiální pravda – stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti, nezbytný rozsah
- 6. slušnost
- 7. součinnost + informovat
- 8. rychlost a hospodárnost
- 9. rovnost
- 10. dobrá správa
- 11. smír

Jednotlivé základní zásady činnosti správních orgánů:

- Zásada proporcionality (přiměřenosti, vhodnosti) výkonu veřejné správy a přijatých řešení. (= vztah účelu, prostředků, míry zásahu či omezení práv dotčených osob).
- Její komponenty, jež obstojí také samostatně - zákaz zneužití správního uvážení (§ 2 odst. 2), tedy zneužití pravomoci SO (účelu, rozsahu).

Jednotlivé základní zásady činnosti správních orgánů:

S proporcionalitou souvisí:

- Zásada preference smírného odstranění rozporů (§5) = subsidiarity mocenského řešení, (doplňuje zásadu proporcionality).

Jednotlivé základní zásady činnosti správních orgánů:

Další zásada v §2:

- Zásada legitimního očekávání (a předvídatelnosti), (§2 odst. 4 in fine).
(právní jistota)

Jednotlivé základní zásady činnosti správních orgánů:

- Zásada materiální pravdy (§3), - zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti + k naplnění zásad z § 2.
- Zásada procesní rovnosti a nestrannosti postupů správních orgánů (§ 7), + opatření k zajištění rovnosti.

Jednotlivé základní zásady činnosti správních orgánů:

- Zásada veřejné správy jako služby a ochrany práv dotčených osob (§ 4 – zejm. procesních), někdy také: zásada „dobré správy“ = poučení, uvědomění o postupu, vstřícnost, zdvořilost.
- Zásada spolupráce správních orgánů a souladnosti postupů vůči dotčeným osobám (§8) (ty však musí správní orgán upozornit, že již je vůči nim postupováno).

Jednotlivé základní zásady činnosti správních orgánů:

- Zásada rychlosti (§6) + opatření proti nečinnosti dle §80, a také hospodárnosti postupů (co nejméně zatěžovat) = „procesní ekonomie“.

Základní zásady správního řízení

- zásada písemnosti kombinovaná se zásadou ústnosti (vedení řízení §15, jednací jazyk §16, spis §17, protokol § 18, ústní jednání §49),
- zásada procesní rovnosti dotčených osob s modifikacemi – konkretizace, postavení účastníků §27, doručování – konkretizace, postavení účastníků §27, doručování rozhodnutí § 19 a násl., odvolací lhůta při neoznámení rozhodnutí §84),

Základní zásady správního řízení

- zásada oficiality v kombinaci se zásadou dispoziční (počínaje zahájením řízení § 44 a násl., dále § 45 odst. 1 – zúžení či zpětvzetí návrhu do vydání prvostupňového rozhodnutí, dispozice s řádným opravným prostředkem.)
- zásada neveřejnosti správního řízení (+ výjimečně veřejné ústní jednání § 49),
- Zásada dvouinstančnosti (odvolací řízení -§81 a násl.),

Základní zásady správního řízení

- Zásada jednotnosti řízení, omezena zásadou koncentrace (§ 36 odst. 1 ve spojení s §82 odst. 4 –k novým skutečnostem se přihlédne jen nemohly-li být uplatněny dříve),
- Zásada vyšetřovací (inkviziční) – podklady pro rozhodnutí opatřuje správní orgán (výjimečně může připustit, aby účastník - § 50odst. 2),

Základní zásady správního řízení

- Pouze ve sporném řízení - zásada projednací (§141 odst. 4),
- Zásada volného hodnocení důkazů (§ 50 odst. 4), s výjimkou závazných podkladů,
- Zásada řádného odůvodnění rozhodnutí (§ 68 odst. 3, § 155 odst. 3).

Děkuji za pozornost